

Gierlach, Bogusław

Działalność Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych w 1971 r.

Rocznik Mazowiecki 5, 503-505

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

V. K R O N I K A

BOGUSŁAW GIERLACH

DZIAŁALNOŚĆ MAZOWIECKIEGO OŚRODKA BADAŃ NAUKOWYCH W 1971 R.

Rok 1971 upłynął pod znakiem stopniowej stabilizacji pracy Ośrodka po wstrząsie, jakiego doznał on w 1970 r. W tym czasie, obok wznowienia działalności w wielu działach, podjęto też próbę wypracowania ogólnego kierunku rozwoju i wyznaczenia w sposób precyzyjny celów, jakim ma on służyć. W toku dyskusji tak wśród aktywu Ośrodka, jak i na posiedzeniu specjalnej komisji ustalono, że zasadniczym celem prac Ośrodka w najbliższych latach będzie przygotowanie wielotomowej historii Mazowsza. Historia ta zostanie wydana przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe, które też podjęło się finansowania tego zamierzenia. Stwierdzono również brak w dotychczasowej działalności szerszych badań nad współczesną problematyką kultury, które winny stać się w przyszłości jednym z głównych zadań Ośrodka.

Praca w 1971 r., podobnie jak i w latach poprzednich, była realizowana w kilku kierunkach. Pierwszy z nich to dydaktyka i popularyzacja wiedzy o Mazowszu. Była ona prowadzona poprzez seminaria i odczyty w stacjach naukowych. Drugi — to prace badawcze w komisjach specjalistycznych. Trzeci kierunek — to działalność wydawnicza.

W roku sprawozdawczym działały na terenie Mazowsza cztery stacje:

Ciechanów, Mława, Żyrardów i Siedlce. Otwarcia tej ostatniej dokonano w miesiącu styczniu. Podjęto też wstępne prace organizacyjne stacji w Ostrołęce.

Stacja Naukowa w Ciechanowie

Kierownikiem stacji był, jak w latach poprzednich, mgr Aleksander Kociszewski, opiekunem naukowym doc. dr Stanisław Pazyra.

Praca stacji odznaczała się dużym dynamizmem. Wokół stacji zgrupowany jest aktywny liczący około 60 osób. Prowadzono tu seminarium doktorskie z historii literatury pod kierownictwem prof. dr Janiny Kulczyckiej-Saloni. Jednym z wyników pracy tego seminarium jest przygotowanie wydawnictwa „Szkice do obrazu literackiego Północnego Mazowsza”. Seminarium z historii nowożytnej i najnowszej prowadził prof. dr Andrzej Zahorski. Trzem uczestnikom tego seminarium otwarto przewody doktorskie. Seminarium wiedzy o regionie prowadzone było po raz pierwszy. Kierował nim doc. dr Stanisław Pazyra.

Poza seminariami zorganizowano 27 odczytów, których wysłuchało 2952 osoby. Wspólnie z Towarzystwem Wiedzy Powszechnej prowadzone są spotkania dyskusyjne, przeznaczone dla miejscowej inteligencji.

Biblioteka liczy obecnie 3945 woluminów oraz 150 tytułów czasopism. Z biblioteki tej skorzystało 1291 osób.

Dokonano wyborów nowej Rady Społeczno-Naukowej na następną kadencję. Ponadto stacja uczestniczyła w organizacji sejmiku Północnego Mazowsza, który odbył się w dniu 14 marca.

Stacja Naukowa w Mławie

Kierownictwo stacji sprawował dr Tadeusz Oracki, początkowo na pół etatu, a następnie od października już w pełnym wymiarze. Fakt ten niewątpliwie wpłynął na znaczne ożywienie pracy. W stacji było prowadzone seminarium z geografii ekonomicznej, a jednocześnie zorganizowano zespół autorów przygotowujący monografię współczesną powiatu. Tak pracami zespołu, jak i seminarium kierował opiekun naukowy stacji prof. dr Stanisław Berezowski. Stacja wspólnie z Towarzystwem Miłośników Ziemi Mławskiej podpisała ostatnio umowę z zakładami przemysłu terenowego o współpracy. Biblioteka stacji liczy 2007 woluminów. W lutym powołano Radę Społeczno-Naukową. W 1971 r. wygłoszono szereg odczytów, a również udzielono ustnie bądź pisemnie szeregu konsultacji.

Stacja Naukowa w Żyrardowie

Kierownictwo stacji sprawował początkowo mgr Krzysztof Jaworski, a po jego odejściu i kilku miesiącach vacatu na tym stanowisku z dniem 1 listopada funkcję tę pełniła mgr Alina Gryciuk. Zmiana kierownictwa, a jeszcze bardziej okres, kiedy stanowisko to nie było obsadzone, spowodowały pewne przejściowe zahamowanie pracy. Seminarium z dziejów uprzemysłowania Mazowsza w XIX i XX w. prowadzi opiekun naukowy stacji, prof. dr Irena Pietrzak-Pawłowska. W listopadzie lokal stacji został zmieniony i obecnie mieści się ona w gmachu Archiwum Powiatowego. Biblioteka stacji liczy 1220 woluminów.

Stacja naukowa w Siedlcach

Kierownik stacji dr Florentyna Rzemieniuk. Opiekun naukowy stacji mgr Józef Kazimierski. Prowadzone są seminaria: historyczne przez prof. dra Stanisława Herbsta oraz językoznawcze przez dr Barbarę Falińską pod kierownictwem prof. dra Witolda Doroszewskiego. Wygłoszono 8 odczytów, głównie staraniem Towarzystwa Miłośników Podlasia. Biblioteka stacji liczy 2780 woluminów.

Działalność badawcza Ośrodka skupiona była wokół komisji problemowych. Nowym było tu ustalenie planu badawczego pracowników etatowych Ośrodka. Powołano dwa zespoły: pierwszy — zajmujący się problemami kultury w XIX w. i drugi — opracowujący Mazowsze Średniowieczne. Prace zespołu drugiego są prowadzone w ramach Komisji Badań nad Starożytnym i Średniowiecznym Mazowszem, kierowanej przez prof. dra Aleksandra Gieysztora. Ponadto prace badawcze objęły teren Wyszogrodu i grodziska w Szreńsku. Opracowano też koncepcję turystyczno-krajoznawczego zagospodarowania Wyszogrodu, w oparciu o planowany skansen archeologiczno-etnograficzny.

Prace zespołu I wykonywane są w ramach organizowanej w ostatnim czasie Komisji wieku XIX, prowadzonej przez doc. dra Juliana Łukasiewicza.

Komisja Etnograficzna prowadzona przez prof. dr Annę Kutrzeba-Pojnarową kontynuowała badania regionu kołbielskiego.

Komisja Językoznawcza pod kierownictwem prof. dra Witolda Doroszewskiego rozwijała badania gwaroznawcze, głównie w oparciu o uczestników seminarium.

Komisja Badań nad Współczesnością — przewodniczący prof. dr Stanisław Berezowski — wypracowała

model monografii, problemy współczesne powiatów oraz podjęła prace nad tego rodzaju wydawnictwami dla Mławy i Pruszkowa.

Komisja Dokumentacji i Informacji. Komisję tę prowadził zmarły w ostatnich dniach grudnia doc. dr Stanisław Pazyra. Komisja przygotowała listę konsultantów naukowych, którzy służyliby odpowiednią informacją naukową badaczom regionalnym. Ponadto opracowywano model informatora bibliograficznego oraz biuletynu informacyjnego.

Komisja Historii Najnowszej, kierowana przez prof. dra Stanisława Kalabińskiego, wznowiła działalność, przygotowując program badań nad dziejami dalszych zakładów przemysłowych oraz organizując zespół do prac nad historią najnowszą.

Podobnie jak w latach ubiegłych, wyjątkową aktywnością wykazywała się prowadzona przez prof. dra Stanisława Herbsta Komisja Wydawnicza. W roku sprawozdawczym po raz pierwszy opracowano plan wydawniczy na lata 1972—73, uwzględniający potrzeby tak w zakresie druku prac ściśle naukowych, jak i popularyzator-

skich. Ukazały się Marii Grad-Mucowej „Fleksje rzeczowników w gwaraach Mazowsza” oraz t. I Studiów i Materiałów do dziejów Ziemi Zawkrzeńskiej. Do druku oddano t. IV „Rocznika Mazowieckiego”, monografie Otwocka i Piaseczna, I i II tom Jura Masowiae prof. dra Ludwika Sawickiego, a w Bibliotece Mazowieckiej Ludwika Czyżewskiego „Wspomnienia d-cy Obrony Zakroczymia”. W przygotowaniu znajdowały się monografie Makowa Mazowieckiego, Mińska Mazowieckiego, Warki, Wiskitek oraz II tom Studiów i Materiałów do dziejów Pułtusa. W Bibliotece Mazowieckiej „Teofil Lenartowicz”.

W stacji w Ciechanowie jako pozycje własne ukazały się Tadeusza Kiszczaka, „Folklor Śpiewny Osobliwy” zeszyty 1 i 2.

Centrala Ośrodka uległa też znacznej rozbudowie poprzez wzmocnienie nowymi pracownikami oraz ogólną reorganizacją pracy. Obecnie poza Sekretarzem Naukowym zatrudnionych jest 3 pracowników kierujących działami: naukowym, dydaktycznym i wydawniczym.